

Anvisning för egenkontroll av partihandlare av alkoholdrycker

utfärdad 24.3.2006 Dnr 411/43/2005

Produkttillsynsenheten för alkohol
PB 210, 00531 Helsingfors
Sparbankskajen 2 A, 00530 Helsingfors
tfn. 09-3967 270
fax. 09-3967 2798

www.sttv.fi
e-post: atva@sttv.fi

Innehåll

Följe	s. 3
Anvisning för utarbetning av en egenkontrollplan som motsvarar livsmedelslagen	s. 4
Anvisning om tillbakadragande och anmälning till myndigheter och konsumenter	s. 7

EGENKONTROLL AV SKATTEFRIA ALKOHOLDRYCKESLAGER MOTSVARANDE LIVSMEDELSLAGEN

Livsmedelslagstiftningen förnyades 2006-03-01. Från partihandlarens synpunkt är den största förändringen i lagen att man är **skyldig att utföra egenkontroll** och måste få **lagerutrymmen godkända som livsmedelslokal**. För tillsynen över partihandlares egenkontroll och livsmedelslokalernas godkännande ansvarar Produkttillsynscentralen som fortfarande tar hand också om tillsynen över partiförsäljning av andra alkoholdrycker. Den nya livsmedelslagen (23/2006) kan läsas i helhet på webbsidan www.finlex.fi.

För att genomföra egenkontroll skall tillståndhavaren utarbeta **en skriftlig egenkontrollplan för varje verksamhetsställe**. För att utarbeta planen har Produkttillsynscentralen utarbetat de bifogade anvisningarna samt en [blankett](#). Egenkontrollplanen är inte formbunden, men då man utarbetar planen skall man ta hänsyn till de delområden som beskrivs i blanketten. Anvisningen gäller endast för skattefria lager av alkoholdrycker, för tillsynen över **beskattningsbara lager** ansvarar kommunala livsmedelsmyndigheter.

Om produkten som företaget säljer kan vara hälsofarlig eller produkten är olämplig som livsmedel, är företaget skyldigt att tillbakadra produkten samt informera Produkttillsynscentralen och konsumenter. Förberedning till tillbakadragande och informerande är en del av företagets egenkontroll. Produkttillsynscentralens instruktioner för tillbakadragandet och informerandet har bifogats detta brev. Anvisningen skall förvaras som bilaga i egenkontrollplan.

Verksamhetslokalerna av de partihandlare som börjar sin verksamhet skall vara godkända som livsmedelslokal innan verksamheten kan startas. Också egenkontrollplanen skall ha imlämnats för att bli godkänd av Produkttillsynscentralen. Lokalerna och egenkontrollplanerna av redan verksamma partihandlare godkänns graduellt. Mot slutet av året 2006 skickar Produkttillsynscentralen tillståndshavarna en ansökningsblankett för livsmedelslokalerna. Ansökan, samt egenkontrollplanen som bilaga, returneras inom angiven tid. För avgifter som bärs av behandlingen av egenkontrollplanen och godkännandet av livsmedelslokalen bestäms närmare i social- och hälsoministeriets förordning.

Produkttillsynscentralen har tidigare utfärdat en anvisning om partihandlares egenkontroll motsvarande alkohollagen (Dnr 63/43/2005) som upphävs genom denna anvisning. Tilläggsuppgifter av partihandlares egenkontroll lämnas av telefon 09-3967 2761 eller e-post: atva@sttv.fi

ANVISNING FÖR UTARBETNING AV EN EGENKONTROLLSPLAN SOM MOTSVARAR LIVSMEDELSLAGEN

Beskriva företagets verksamhet kort (till exempel företaget importerar viner från Italien och Spanien och är återförsäljare av inhemskt öl. Produkterna säljs till Alko Oy Ab, till serveringsrestauranger i Södra Finland och till partihandlare i hela landet. Utom det ifrågasvarande verksamhetsstället har tillståndshavaren ett skattefritt lager i Tavastehus och ytterligare ett beskattningsbart lager i Tammerfors. Därtill exporterar företaget produkter till Ryssland.)

1. Produkter

Anteckna produktgrupper som behandlas i verksamhetsstället.

Angående försäljning av drycker som har tillverkats genom jäsnings, försäkra er om att drycken uppfyller de krav som man i Finland har ställt för drycker tillverkade genom jäsnings. Beställ vid behov en laboratorieundersökning och förvara dess resultat som bilaga i egenkontrollplanen.

Produkter som marknadsförs som ekologiskt producerade är de produkter i vilkas namn nämns eko-/ekologisk (t. ex. ekologisk öl) samt också de produkter i vilkas förpackningspåskrifter hänvisas till ett ekologiskt produktionssätt av någon ingrediens (t. ex. vin tillverkad av ekologiskt producerade druvor). För dessa produkters del skall tillståndshavaren söka sig till Produkttillsynscentralens kontrollsystem av ekologisk produktion. Om produkter som marknadsförs som ekologiskt producerade, importeras från länderna utanför EU, skall man ytterligare ansöka om importtillstånd för de ifrågasvarande ekologiska alkoholdrycker. Tillståndet ansöks hos Livsmedelsverket.

Anteckna om man vid sidan av alkoholdrycker också lagrar andra livsmedel på verksamhetsstället. Angående dessa produkter skall ni kontakta den kommunala livsmedelstillsynen som ansvarar för tillsynen över dem.

Anteckna produkternas förpackningstyper. Med produkter som etiketteras själv menas sådana produkter för vilka man gör hela etiketten eller vilkas färdiga etiketter kompletteras delvis på verksamhetsstället. Förteckna de produktgrupper som etiketteras i verksamhetsstället.

Anteckna vilka kompletterande anteckningar görs på produkter. Varningspåskrifter är till exempel varningar om produktens höga koffeinhalt eller om glycyrrhizinsyra som drycken innehåller. Förteckna varningspåskrifter som ni har gjort. Förteckna också andra påskrifter som ni har gjort. Förvara modellerna av etiketterna som ni har gjort samt de skilda anvisningarna om förpackningspåskrifter som bilaga i egenkontrollplanen.

Med lagrets FiFo -princip menas att de produkter som har inköpts först också lämnar lagret först. Anteckna om man i verksamhetsställets lageromsättning följer denna princip. Anteckna hur ofta produkternas minsta hållbarhetstid kontrolleras. Minsta hållbarhetstiden är obligatorisk i andra produkter än vins, likörs, smaksatt vins och motsvarande produkters förpackningspåskrifter. Påskriften förutsätts ändå inte för produkter som innehåller mer än 10 volymprocent alkohol.

2. Mottagning och transport av drycker

Anteckna hur produkterna transporteras till verksamhetsstället. Nämna eventuellt/eventuella transportfirma/-firmor. Anteckna också hur produkternas transport från verksamhetsstället har ordnats.

Partihandlaren ansvarar för produkternas kvalitet och förpackningspåskrifter samt för att de fyller de krav som har ställts för dem. Anteckna vilka saker kontrolleras av produkterna som mottas i verksamhetsstället. Om man i samma lastutrymme transporterar produkter med olika krav på temperatur, skall temperaturen motsvara temperaturen av den produktgrupp som kräver den lägsta temperaturen. Om transporttemperaturen av de produkter (t. ex. hembryggt öl) som kräver specialtemperatur kontrolleras, anteckna kontrolltäthet. Anteckningarna av temperaturuppföljning görs på en separat uppföljningsblankett.

För att försäkra spårbarheten vid eventuella tillbakadraganden av produkterna är partiets nummer en obligatorisk förpackningspåskrift i alla produktgrupper. Partiets nummer kan ersättas med påskrift om den minsta hållbarhetstiden om den har angivits i formen dd mm åå. Eventuella separata anvisningar om mottagningskontroll skall bifogas egenkontrollplanen.

Anteckna vilka åtgärder orsakas av ett bristfälligt eller felaktigt dryckesparti. För separat bok över felaktiga och bristfälliga partier samt korrigeringsåtgärder som vidtagits.

3. Provtagning

Partihandlaren kan beställa kemiska, mikrobiologiska och sensoriska undersökningar för att försäkra kvaliteten och sammansättningen av de produkter som han eller hon säljer. Prov kan tas regelbundet eller som stickprov och kan gälla till exempel en viss produktgrupp, tillverkningsland eller tillverkare. Ytterligare kan man beställa ytrenhetsprov (som nämns vid punkt 5) i verksamhetsstället. Undersökningensresultaten skall förvaras i samband med egenkontrollplanen. Och på samma sätt också resultaten av de prov som har tagits av myndigheterna.

4. Kylutrymmen

Kvaliteten av vissa alkoholdrycker förutsätter en viss förvaringstemperatur (till exempel bryggeriprodukter). Anteckna här tätheten av temperatursuppföljningen i lager och separata kylutrymmen samt avfrostningen och rengöringen av kylapparater. Anteckningarna av temperaturuppföljning görs på en separat uppföljningsblankett.

5. Hygieni Renheten av lokalerna skall kontrolleras regelbundet. Som hjälpmedel vid kontroll kan man använa ytrenhetsprov. De tvättmedel som används vid städning skall vara lämpliga för rengöring av livsmedelslokaler. Meddelanden om brukssäkerhet av rengörings- och desinficeringsmedel skall bifogas egenkontrollplanen.

Utarbeta en städningsplan som omfattar alla föremål och apparater som skall städas. Städningstätheten skall planeras enligt verksamheten. Om städningen sköts av en främmande aktör, anteckna vem som utför städningen. Bifoga verksamhetsställets städningsplan i egenkontrollplanen.

Returkärnen får inte orsaka någon hygienrisk för produkter som säljs. De får inte förvaras i samma lagerutrymmen med alkoholdryckerna. Anteckna hur förvaringen och istandsättningen har ordnats.

Anteckna avfallshanteringen som verksamhetsstället omfattas av eller, om man själv tar hand om avfall, utreda avfallshanteringen (placering, tömning och rengöring av sopcontainrar).

Skadedjursbekämpning baseras på bra verksamhetshygiene. Skadedjur som eventuellt observerats på verksamhetsstället samt deras bekämpning skall bokföras. Anteckningarna skall förvaras som bilaga i egenkontrollplanen.

6. Problemsituationer

Man skall föra bok över kundklagomål, problemsituationer som man själv eller myndigheterna observerat i verksamheten samt åtgärder som vidtagits på grund av dem. Tillbakadragnings-, anmälnings- och informationsanvisning för partihandlare för sådana situationer där man upptäcker att produkten kan orsaka hälsorisk för konsumenter eller produkten inte är lämplig som livsmedel, har utfärdats separat enligt denna anvisning. Anvisningen skall förvaras som bilaga i egenkontrollplanen.

7. Uppdatering

Alla anställda i ett verksamhetsställe skall ha tillgång till en uppdaterad egenkontrollplan. Därtill skall den på begäran visas för myndigheterna. Planens omfattning, riktighet samt tidsenlighet skall kontrolleras regelbundet och planen skall uppdateras vid behov (till exempel då lagstiftningen eller verksamhetssätten förändras). Hela personalen, också tillfälligt anställda, skall utbildas i egenkontroll och inskolats på nytt då det blir förändringar i planen.

ANVISNING FÖR PARTIHANDLARE AV ALKOHOLDRYCKER OM TILLBAKADRAGANDE OCH ANMÄLNING TILL MYNDIGHETER OCH KONSUMENTER

Om partihandlaren har skäl att misstänka att den alkoholdryck som den importerar eller distribuerar inte uppfyller kraven på livsmedelssäkerhet, skall partihandlaren omedelbart starta processen för att dra ut den ifrågavarande produkten ur marknaden och anmäla detta till Produkttillsynscentralen. Om drycken har redan köpts av konsumenter, skall partihandlaren på ett effektivt och exakt sätt informera konsumenter om orsaken till tillbakadragandet eller vid behov försäkra att de produkter som levererats till konsumenter, returneras om andra åtgärder inte räcker till att nå hälsoskydd på hög nivå.

Aktörens skyldigheter när produkten inte uppfyller kraven på livsmedelssäkerhet och när produkten redan levererats till konsumenter, är

1. att dra livsmedlet ut ur marknaden (tillbakadragande),
2. att informera tillsynsmyndigheter (Produkttillsynscentral) om tillbakadragandet: samt
3. informera konsumenter om produktens fel och om orsaken till tillbakadragandet samt om sättet att returnera produkten (t. ex. returnering till inköpsstället).

1 Tillbakadragande

Aktören skall själv bedöma den risk som orsakas av intagning av ett icke-säkert livsmedel. Vid bedömning skall man ta hänsyn till försiktighetsprincipen och bedöma risken enligt den värsta möjligheten. Myndighetens uppgift är att bedöma den riskbedömning som har gjorts och samarbeta med aktörerna.

Till exempel produktens mikrobiologiska kontamination eller att man inte meddelar att produkten innehåller en ingrediens som orsakar överkänslighet är orsaker på grund av vilka produkten vanligen måste dras ut ur marknaden. Man kan också vara tvungen att dra ut produkter ur marknaden till exempel på grund av höga halter av främmande ämnen, förseelser mot bestämmelser om tillsatsämnen och seriösa sammansättningsfel. Då försäkras Produkttillsynscentralen i samband med kontrollbesök att tillbakadragandet har genomförts och startar vid behov åtgärder för att avlägsna produkterna från butiker och serveringsställen.

Aktören inom livsmedelsbranschen ansvarar för returnering, korrigerande eller förstörande av produkter som har dragits ut ur marknaden. Beroende av felet kan produkterna förändras så att de följer bestämmelser (t.ex. anteckning av en ingrediens som förorsakar överkänslighet), användas för något annat ändamål än livsmedel eller förstöras.

2. Anmälning till myndigheter

Aktören skall omedelbart informera Produkttillsynscentralen om tillbakadragandet (tfn 09-3967 270). Ämbetsverket tar ställning till tillräckligheten av det planerade tillbakadragandet. I fall ämbetsverket bedömer att felet förutsätter omedelbara åtgärder av myndigheter, utarbetar ämbetsverket ett meddelande som publiceras på ämbetsverkets webbsida. Ämbetsverket beslutar också om man informerar andra EU-länder via det snabba RASFF-alarmsystemet gällande för livsmedel och foder.

3. Informerande av konsumenter

För att förebygga risker som kan orsakas för konsumenter skall aktören publicera en tidningsannons samt utarbeta ett meddelande för Finska Notisbyrån (redaktion@fnb.fi). I meddelandet och i tidningsannonsen berättar man vilken produkt och vilket produktparti det är fråga om samt om felet i produkten. Om det är fråga om en produkt som marknadsförs i hela Finland, publiceras meddelandet i landets största finsk- och svenskspråkiga

tidningar. Om produkten marknadsförs endast på ett visst område, används dessa områdes tidningar. I anmälan om tillbakadragandet skall aktören ge ämbetsverket en utredning av hur företaget tänker sköta informationen av konsumenterna på ett effektivt och exakt sätt.

Exempel på partihandlares anmälan om en felaktig alkoholdryck till Produkttillsynscentralen.

Glasskärvor i X-ölflaskor

Produkt

- X-öl, alkoholhalt 4,7 volymprocent, 0,33 liter flaska

Minsta hållbarhetstid

- 2006-06-30

Partiets beteckning

- Samma som minsta hållbarhetstid

Tillverkare

- Firma Ab

Var är produkten på marknaden

- I Z-kedjas butiker i hela landet samt i restauranger på Tammerfors området (namnen på restauranger K, L, M)

Fel

- Under tillverkning har glasskärvor kommit i produkten.

Åtgärder

- Firma Ab har startat processen för att tillbakadra produkten och publicerat ett pressmeddelande om saken (tidningarna A och O). Därtill informeras konsumenter med ett avgiftsbelagt meddelande.

Kundreturneringar

- Man ber konsumenter som har köpt produkter att returnera produkterna till adress Firma Ab, X-gata 2, 12345 Ort. Inköpet gottgörs.

Tilläggsuppgifter

- Produktchef YY, telefon (12) 345 678